

Радомир Станић

НЕКА ИСКУСТВА НА ОБНОВИ СПОМЕНИКА
ГРАДИТЕЉСТВА НА ПОДРУЧЈУ ЗАВОДА У
КРАЉЕВУ

Богатство, хронолошка и стилска разноликост, културно-историјска вредност и висок степен угрожености споменика градитељства - биле су основне одлике културне баштине на подручју краљевачког Завода у моменту његовог оснивања пре тринаест година. Све ове карактеристике имале су значајног утицаја у опредељивању за избор техничких мера заштите. На-

равно, и други фактори су на извршћивању ставова и приступа третману споменичких вредности.

Основни мотиви којима се Завод руководио да приступи обнови споменика градитељства проистицали су из уверења и тежњи да се споменици на најцелисходнији начин и трајно заштите и да својом новом или васпостављеном функцијом буду укључени у савремени културни и туристички живот.

Досадашња делатност Завода на обнови споменика градитељства имала је два вида: 1. рад на делимичној обнови и 2. рад на потпуној рестаурацији (реконструкцији).

Без обзира којим се интервенцијама приступало, увек се полазило од неких утврђених начела, која се ни у једном случају нису изневерила.

Основни принцип огледао се у томе да је од пресудне важности био степен очуваности аутентичних података и елемената који су омогућавали делимичну или потпуну обнову без икакве произвољности и хипотетичности. При оцени објективних могућности делимичне или потпуне обнове споменика полазило се најпре од података и елемената на самом споменику, а потом од резултата истраживања и очуване документације. Радови на обнови објеката увек су поверавани искусним и оспособљеним конзерваторима, чија су искуства проверена. У недостатку својих стручњака Завод је ангажовао истакнуте спољне стручне сараднике.

Целисходност радова на обнови споменика градитељства у начелу је оцењивана у светлу задовољавања више захтева, од којих су најважнији: 1. Остваривање тежњи да се споменику врате првобитни облици у циљу обезбеђења његове стилске индивидуалности и интегритета. 2. Остваривање услова да се споменик и сви његови садржаји трајно заштите. 3. Очување и презентовање свих најважнијих хронолошких и стилских фаза у животу споменика.

Примењујући научне методе и користећи се провереним искуствима у нашој и страниј конзерваторској пракси, а руководећи се објективним могућностима стручне, културне и друштвене природе, Завод је до сада извео радове на обнови тринаест споменика градитељства. Потпуна обнова је извршена на следећим споменицима: црква Св. Стефана у Лепенцу, црква Св. Николе у Ушћу, црква Св. Алексија у Милићима код Студенице, црква Св. Николе у Палежу, црква Св. Петра и Павла у Попама код Н. Пазара, манастирски конак у Сељанима код Пријепоља, црква брвнара у Прањанима код Г. Милановца и чардак кнеза Милоша у Г. Добрињи код Пожеге. Делимична обнова извршена је на споменицима и комплексима: манастир Ђурђеви Ступови (црква Св. Ђорђа), Лејлек џамија у Н. Пазару, црква Св. Богородице у Доцу код Студенице, неки објекти у средњовековним градским комплексима Маглича и Ужица.

